

ZDAJ PA DAJ
"RÜKVERC"

str. 6

SLOVENSKA
OBALA SKO-
ZI POGLED
PORABSKEGA
SLOVENCA

str. 7

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 25. septembra 1997 ☉ Leto VII, št. 19

Poslanci v državnem zboru Republike Slovenije o problemih avtohtonih manjšin

PREKMURSKI POSLANCI SE NISO SPOMNILI NA PORABSKE SLOVENCE

Naneslo je, da so v nadaljevanju šeste redne seje poslanci državnega zbora razpravljali o položaju slovenske manjšine v Italiji in o uresničevanju resolucije o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih organov. Ugotavljali so, da se resolucija o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah, ki jo je državni zbor sprejel konec junija 1996, ne uresničuje v potrebnem obsegu. Slovenija še ni sistemsko urenila finančne podpore manjšinskim organizacijam. Prav tako pri vladi še ni ustanovljeno posebno posvetovalno telo za sodelovanje med znanstvenimi, kulturnimi in gospodarskimi dejavniki v Sloveniji s slovenskimi avtohtonimi manjšinami. Državni zbor je pozval vlado, naj čimprej ustanovi posebni sklad za gospodarsko sodelovanje s slovenskimi manjšinami, ki ga predvideva resolucija, in v državnem zboru zagotovi razmere za uresničevanje.

Novinar radia Slovenija je v svojem poročilu posebej omenil, da v razpravi ni sodeloval niti eden poslanec državnega zbora, ki bi predložil razmere med porabskimi Slovenci. O položaju porabskih Slovencev je razpravljala poslanka prekmurskih Madžarov, gospa Mária Pozsonec. Ne gre dvomiti v njene dobre namene, da želi pomagati tudi slovenski manjšini na

Madžarskem, velja pa spomniti, kako enostransko je lobirala za odprtje mejnega prehoda Prosenjakovci-Magyarszombatfa in tudi prehoda Kobilje-Nemesnép, medtem ko niti omenjala ni najmanj enako potrebnega in za porabske Slovence važnega prehoda Verica-Čepinci. Pri tem je imela veliko podporo pri večini prekmurskih poslancev, za katere v tem primeru velja, da imajo zelo kratek, tipično politični spomin.

Večina teh poslancev in še kateri, je niti ne tako davno lobirala za sprejem dvomljivega zakona, po katerem ima lokalni Murski val v Murski Soboti status nacionalnega, za porabske Slovence pomembnega radijskega programa. Poslancev seveda ni zanimalo, koliko programa ima Murski val o porabskih Slovencih, ampak jim je bilo pomembnejše kar najpogostejše nastopanje v mediju. Če bi jih zanimal ta podatek in resnica, potem zagotovo ne bi glasovali, kot so.

Čemu vleči iz preteklosti zgodbo, ki marsikomu ne more biti v ponos? Preprosto zato, ker bi bili poslanci, ki so glasovali za status Murskega vala, morali opozoriti na vrsto zelo aktualnih problemov med porabskimi Slovenci. Tudi zato, ker nekateri prekmurski poslanci zelo dobro poznajo razmere v Porabju.

Ravno zategadelj bi se morali oglasiti in opozoriti

na negativne vplive gospodarske nerazvitosti na položaj manjšine. Gospodarska ne/razvitost zelo grobo kroji usodo mlade generacije, ki se v svojem izobraževanju prilagaja zahtevam nemškega, v porabskem prostoru prevladujočega kapitala. Še kako tesno je s tem povezana odprta meja, za katero se Slovenija v svojih pogovorih z Madžarsko ni potrudila, da bi že bil odprt prehod med Verico in Čepinci ali med Andovci in Budinci in prekategoriziran iz meddržavnega v mednarodni prehod Gornji Senik in Martinje.

Kakorkoli obračamo, vedno znova imamo pred sabo kar najtesnejše povezane gospodarske razmere in

izobraževanje. Želje mladih, predvsem pa njihovih staršev, so usmerjene v srednje strokovne in poklicne šole, ki zagotavljajo čimprejšnje delo. Zato je v Porabju največ zanimanja za srednjo strokovno šolo, ki izobražuje tudi za domačo avtomobilsko tovarno. General motors vzorno sodeluje s šolo, ji pomaga materialno in strokovno in za to dobi ustrezno usposobljene delavce. Sem sodi tudi znanje nemškega in angleškega jezika, medtem ko slovenski jezik tudi pri dijakih iz slovenskih družin nima veljave, ker ne zagotavlja boljših možnosti za zaposlitev.

Tudi zato ima razprava v slovenskem državnem zboru velik pomen za Porabje. Seveda, če bo slovenska vlada izpolnila zahteve poslancev, med katerimi je za Porabje še kako važna ustanovitev sklada za gospodarsko sodelovanje. Dosedanji poizkusi sicer dajejo nekaj rezultatov, ki pa so preskromni, da bi bistveno posegli v spreminjanje razmer ali konkretnije, da bi zmanjšali vpliv nemškega kapitala na ravnanje dijakov, predvsem njihovih staršev. Kakor so še pred leti zavračali tako veliko soodvisnost med gospodarskimi razmerami in položajem narodnostnega izobraževanja, se zdaj povsod zavedajo, da štejejo zgolj dejanja in zelo malo besede o narodnostni pripadnosti, če ni v ozadju materialne podpore.

OGROMNE SPREMEMBE V PORABJU

Pred kratkim sem srečal Petra Winklerja, direktorja Urada za narodnosti pri Vladi R Slovenije, ki sem ga zaprosil, da nam na kratko predstavi delovanje urada.

- Slovenija je že od nekdaj posvečala posebno pozornost skrbi za italijansko in madžarsko narodno skupnost. Tudi nekdanja Republika Slovenija je prav tako veliko storila. Ustavne obveznosti do manjšine uresničujejo vsi pristojni organi, od občine do državnih organov, in vsako od ministrstev, ki ima v svojem področju nekaj, kar zadeva vprašanje manjšin.

- V Sloveniji že več kot 20 let deluje Urad za narodnosti pri vladi. Kakšne so njegove naloge?

- Na eni strani spremlja, kako se ustavne in zakonske obveznosti v praksi tudi uresničujejo, opozarja na pomanjkljivosti in probleme, usklajuje delo med drugimi državnimi organi. Razen tega pa neposredno skrbi tudi za nekatere naloge, ki jih drugi državni organi ne opravljajo. Recimo za financiranje manjšinskih organizacij, za informativne dejavnosti itd.

- Se je tak sistem obnesel?

- Da, ker je skrb za manjšino vgrajena v vseh državnih organih, torej ni nekaj posebnega, zunaj veljavnega sistema, ampak je del sistema samega.

- Kakšna je v Sloveniji raven manjšinske zaščite?

- Mislim, da je ta stvar pri nas tako na normativni ravni, se pravi z zakoni in drugimi predpisi, urejena v skladu z

najvišjimi standardi. To nam priznavajo tudi mnogi tuji gostje, ki prihajajo v Slovenijo, in nam večkrat tudi čestitajo.

- Kakšnega mnenja pa so v zvezi s tem predstavniki madžarske in italijanske narodne skupnosti?

- V zvezi s sistemsko urejenostjo tudi manjšini nimata pripomb. Več pripomb pa se seveda pojavlja takrat, ko gre za praktično uresničevanje teh načel. Ne zato, da bi jih kdo ne hotel, ampak preprosto, ker materialna sredstva, ki bi jih za to potrebovali, nikoli ne zadoščajo v celoti.

- Sem in tja se tudi v Sloveniji pojavljajo pobude in predlogi, da naj bi nekatere manjšinske pravice celo zmanjšali.

- To drži, vendar lahko rečem, da se doslej kaj takega še ni zgodilo in da pa seveda moramo tudi take ideje jemati kot izraz demokratičnih odnosov v naši družbi, ker pač lahko vsakdo svoja stališča predstavi in pove.

- Kako so se končale razprave o dvojezičnih osebnih izkaznicah?

- Bile so pobude, da naj bi dvojezične osebne izkaznice dobivali samo pripadniki narodne skupnosti, ne pa vsi državljani na narodnostno mešanem območju. No, v zadnji fazi je obveljalo slednje.

- Vaš urad se sicer uradno ne ukvarja z zamejskimi Slovenci, vem pa, da kljub temu poskušate pomagati tudi Porabcem, kjer se le da.

- Imamo že več let dogovorjeno, da naš kolega, višji svetovalec Geza Bačić, ki dela v Murški Soboti, pomaga tudi pri akcijah v korist porabskim Slovincem, ker je taka rešitev racionalnejša, kot pa da bi to delali iz Ljubljane. Lahko rečem, da se je v Porabju v zadnjih letih ogromno spremenilo, in mislim, če bo šlo tako naprej, bo čez deset let ta skupnost, čeprav majhna, tudi veliko bolj močna kot je danes.

- Najin pogovor bova mogla zaključiti že tudi zaradi tega, ker bodo kmalu zaprli mejni prehod G. Senik

- Martinje, preko katerega name ravata domov v Slovenijo. Kaj menite o tovrstnih prehodih?

- Ta mejni prehod je usodnega pomena za porabske Slovence, zato si bo treba prizadevati, da se tudi še drugi načrtovani prehodi čim prej odprejo.

PRIJATELJSKO RAZPOLOŽENJE DO SLOVENIJE

Tudi Mirko Jelenič, generalni direktor Rdečega križa Slovenije, spada med tiste ljudi, ki po svojih močeh podpirajo razvoj porabskih Slovencev.

- Gospod Jelenič, s čim se ukvarja slovenski Rdeči križ ta čas, ko je hvala bogu konec vojne v Sloveniji in v drugih delih bivše Jugoslavije?

- V zadnjih štirih letih smo res največ našega časa, energije in sredstev posvetili reševanju begunske problematike. V Sloveniji smo imeli v tem času 170 tisoč beguncev, in za vse je bilo poskrbljeno, tudi nad mednarodnimi standardi. Slovenija je veliko žrtvovala, Rdeči križ je poleg Civilne zaščite in Urada za begunce nosil glavno breme in mislim, da smo to nalogo zelo dostojno opravili.

- Kljub temu določene organizacije v Sloveniji napadajo Rdeči križ in vlado, ker je le-ta sprejela program vračanja beguncev.

- To nas malo moti, ker, kot tudi vi ugotavljate, vojne je konec, begunci so prišli zaradi vojne, in ko je mir, je tudi normalno, da se vračajo v svojo domovino, v svoje domove. Zdaj jih je še nekaj čez 6 tisoč, večinoma iz Bosne in Hercegovine. Približno polovica je nastanjena v zbirnih centrih, druga polovica je še pri družinah. Mednarodne pomoči za njih več ne dobivamo, tako da mo-

ramo za vse poskrbeti sami.

- Kakšne druge večje naloge opravlja še Rdeči križ?

- Mi pomagamo 70 tisoč slovenskim družinam letno na različne načine.

- Kakšna je organiziranost slovenskega Rdečega križa?

- Rdeči križ je v Sloveniji začel delovati pred 131 leti. Poleg rednih oblik dela, kot so pomoč socialno ogroženim družinam, prva pomoč, usposabljanje ekip za prvo pomoč, je zelo važna vloga naše organizacije pri skrbi za prizadete ob naravnih in drugih nesrečah.

- Kako potekajo krvodajalske akcije?

- Tovrstne akcije Rdeči križ izvaja že 43 let zelo uspešno, letno imamo 100 tisoč krvodajalcev, s čimer pridobimo 45 tisoč litrov krvi, kar zadošča za slovenske potrebe. V zadnjih letih so predvsem težave pri tem, da novi podjetniki pač ne puščajo več krvodajalcev na akcije, ni pa težav v tem smislu, da bi število krvodajalcev upadalo, da ne bi Slovenija imela dovolj krvi.

- Gospod Jelenič, kakšni so vaši vtisi o Porabju in Madžarski?

- Zelo sem zadovoljen, da sem lahko videl gradbišče oz. investicijo Zveze Slovencev, namreč bodoči Kulturni in informativni center v Monoštru. Mislim, da Slovenija mora zagotoviti tudi nadaljnja sredstva, da se ta projekt realizira. Center bo lahko veliko prispeval k ohranjanju kulturne identitete Porabcev, in bo lahko služil za trdnjeve stike med matično domovino in porabskimi Slovenci ter nasploh med Slovenci in Madžari... Prijetno je biti v državi, kjer vidiš, da je v vsakem naselju prijateljsko razpoloženje do Slovenije, do naših ljudi, zato se bom zelo rad tudi vrnil...

Francek Mukič

Štenjé

PREŠEREN - PETŐFI

Največki slovenski pesnik (kóltő) France **Prešeren** (1800-1849) je živo i piso pesmi ranč tistoga ipa, gda je živo i piso pesmi največki madžarski pesnik **Sándor Petőfi** (1823-1849) - v začetki 19. stoletja.

Prešeren se je narauo v Vrbi v pavarsoj držini, Petőfina oča pa je biu mesar pa krčmaroša. Prešerenova mati bi rada bila, če bi sin dühovnik grato, depa un je odišo na Dunaj (Bécs) pa se je vónavčo za fiškališa. Delo i živo je v Ljubljani, gde se je 1833-oga leta zalübo v JULIJO Primičevo. JULIJA je bilo ime največke lübezni Sándorja Petőfina tő. Petőfi je 24 lejt star biu, gda se je 1847-oga leta oženo s svojo Julijo Szendrey. Za dve

leti - 1849 - pa je v bojni mrau. Tisto leto je mrau slovenski pesnik France Prešeren tő, liki s svojo Julijo se nikdar nej mogo oženi. Una je bogata bila, pa si je raj bogatoga moža vzela, kak srmačkoga pesnika, šteri je njej lejpe pesmi piso. Tisto žensko, s štero je Prešeren tri mlajše emo, pa nej sto za ženo vzeti, ka sta se prej nej razmela.

Prešeren je začno pisati svoje prve pesmi, gda se je Petőfi narauo. Badva sta pisala lübezenske pesmi pa pesmi o lübezni do svojga naroda, o svobodi i miri. Petőfi je 15. marcüša 1848 gorprešto svojo *Narodno pesem* (Nemzeti dal). Prešeren je svojo ranč tak revolucionarno pesem - *Zdravljico* tő 1848-oga leta vöda, depa samo po revoluciji so ma dovolili. Prešeren je mrau 8. februara 1849. Ta den je od 1945-oga leta mau *slovenski kulturni praznik*.

ZDRAVLJICO (Pohárköszöntő) - štera ma 8 kitic - spejvajo tő (po melodiji S. Premrla). Od 1990-oga leta mau pa je 7. kitica **HIMNA** (himnusz) Republike Slovenije:

**Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočakat' dan,
da, koder sonce hodi,
prepír iz svéta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sósed bo mejak!**

*Éljenek mind a népek,
kik várnák már a nagy napot,
mely a földkerekségnek
hoz békésebb virradatot;
mennyi rab
lesz szabad
és jó szomszéd a nap alatt!*

(prevod: **Dezső Tandori**)

Marija Kozar

Spremljajte televizijsko oddajo SLOVENSKI UTRINKI vsako drugo sredo ob 14.00 na 1. programu madžarske televizije. Naslednja oddaja bo v sredo, 1. oktobra 1997. Ponovitev v soboto, 4. oktobra ob 10.45 na 2. programu.

LETOŠNJI IZLET S SLOVENSKIMI UPOKOJENCI

Nega ešče edno leto, gda smo v Porabji ustanovili slovensko upokojensko društvo. Znano je, da je društvo od ustanovitve brž raslo. Gnes je nas že skurok 100 pa tak čütim, ka de nas potejm ešče več. Društvo je že do tejša mau dosta programov melo, od šteri smo tistoga reda pisali. Za l. 1997 je društvo naprajlo načrt tak za finance kak za programe. Med tejm je načrtovani bio eden izlet, šteroga smo (u)resničili 3. septembra. Kak pri vsakšoj drugoj akciji, tak pri izletu so naši členi sploj aktivni bili, zglasilo se je na izlet 66 členov. Znano je tau tū, da našo društvo dosta leko zavali društvi upokojencev v Murski Soboti, etak smo pa od nji tū pozvali 4 členov, ki so prišli tū. Z dvömi avtobusi smo se pelali na izlet. Z nami je bila Klara Fodor, sekretarka Slovenske zveze tū, ki nam je skoz na pomauč bila.

Društva predsedstvo je tak skončalo, da bi letos šli na izlet v Sopron. Dosti naši lüdi - ki so prišli na izlet - dobro poznajo Sopron. Pred 30-40 lejtami je v Soproni in kaulak Soprona dosta porabski lüdi delo dobilo. Te pa so nistami zdaj že po dugi lejtaj, v sploj spoznano mesto prišli. Nistami so pa ešče nigdar nej bili tūj, samo so čüli od te pokrajine, od dobrega vina, od jezera Fertő. V Soproni dosta Slovincov žive. Med njimi šta se dve ženske, Magdolna Časar, rodjena iz Sakalauvec pa Tina Kuntar rodjena v Sloveniji (v)zele za tau, da ta nas čakale, pa nam malo pomoreta pri izletu. 70 lüdi je pa 70. Nej je leko vsakšomi nagoditi. Depa zatok se je izlet sploj lepau pršiko. Nistami so si pogledali varaš, nistame lejpe meste, cirkvi. Ženske so se z lejpimi slovenskimi svetimi pesmami zglasile v šopronski cerkvaj. Nistami so si pa poglednili kakše kleti, kakše baute pa tak tadale. Tū pa tam je takši izlet trplenje tū. Moreš kaj počakati, sploj pa te, gda telko lüdi maš na skrbi. Depa naši starejši lüde so nej tak zagübleni. Niške se je nej zgübo na edno minuto nej. Naši pomočnici sta nam pa v ednoj sploj lejpoj vesi naštolale obed. Krčma je lejpa bila, gesti dobro pa ka je sploj fajin bilau za nas, klejt je tū tam bila z velikimi bečkami, štere so bile puno vine. Od tec smo pa šli na jezero Fertő. Tam smo se z malim šiftom vozili, smo se čütili kak če bi na morji bili. Dobra vola pa pesem je pá nej falila.

Pravica je pa tau, ka smo ešče dosta vse meli načrtovano pogledniti. Vse se je nam nej pršikalo. Vzroke pa bi nej iskali v tejm ali tistom. Dosta objektivni zrok je vcuj špilalo. Samo ednoga naj napišem. Dosta nas je bilau,

žmetno se je s telko lüdami gibati. Avtobusi v Soproni v center ne smejo. Vse smo mogli peški zopojditi. Dapa gvüšna sam v tejm, da smo se zvün toga dobro meli, pa nam ostane v lejpom spomini te

Dončecova Margit - stejle k nam pridružiti. Zau, menili smo se, pa so nas zaman čakale. Mi se njim lepau zavallimo za trüd, šanalivamo, ka smo se nej srečali, liki vze-mamo tak, kak če bi bile z

izlet. Najbole zatok, ka smo se genili malo vö z daumi, vidli smo nika pa smo vsi bili veseli. Lepau je bilau, ka je na izletu iz vsakše slovenske vasnice bio nakak. Ka so se naši dobro meli te den, svedočü tau tū, ka je pesem nej enjala po cejloj pauti, nej v ednom pa nej v drugom busi. Naše tri "dekline" pa eden "fant" iz Murske Sobote so se - po mojem - tū fajin meli. Z nami so spejvali tak slovenske kak vögrske naute pa so z nami "živeli" cejli den.

Iz Soprona sta se ešče dve Slovenke - Krajcarova Mici pa

nami. Magdaleni pa Tini se pa posebno zavallimo za njine trüde, želejmo njim po tejm dobro zdravje pa tau, da se na kratki znovič srečamo.

Leto že pomaleg na konec pride. Upokojenci v tauj leti ešče mamo eden program načrtovano, tju je slobaud od staroga leta. Želem, da se na tom srečanji vsi vidimo pa se vsi včakamo nauvo leto živi, zdravi, veseli. Dočas pa vsem vse dobro. Steri so pa pomagali izlet organizirati, se njim lepau zavallim.

I. Barber
predsednica društva

GODBENIKI IZ MARIBORA V SZOMBATHELYU

Od 15.-17. avgusta letos so v Szombathelyu priredili Mednarodni festival godb na pihala, ki so se ga, ob številnih orkestrih iz različnih krajev Madžarske, udeležili tudi orkestri iz inozemstva: iz Nemčije, Danske, Finske, Ukrajine, Slovaške in nenazadnje iz Slovenije. Bila je tudi taka programska točka, ko je nastopalo naenkrat več kot tisoč glasbenikov (vsi orkestri skupaj). *Pihalni orkester KUD Pošta iz Maribora* je požel velik uspeh med Szombathelyčani in

ostalimi gosti. **Dirigent Ervin Hartman** nam je o njihovem orkestru povedal naslednje:

- Naš orkester ima že dolgo tradicijo, lansko leto smo praznovali 65. leto obstoja. Orkester večinoma sestoji iz Mariborčanov, v njem je veliko zaposlenih na Pošti, nekaj tudi na Telekomu, pa tudi iz drugih kolektivov. Imamo tudi veliko študentov in šolarjev. Naš orkester veliko nastopa, veliko tudi gostujemo, v Szombathelyu smo v okviru sodelovanja pobratenih mest Szombathely-Maribor četrtič, zadnjič smo bili v tem mestu pred 10 leti. Szombathely mi je bil že tudi takrat všeč, zdaj pa je dobil še neko svežino, tako da je bilo zares lepo... Sama prireditve je bila zelo velika, organizacijsko tudi zahtevna, bili smo veseli, da smo lahko spoznali toliko dobrih orkestrów iz vse Europe... Na festivalu smo igrali nekaj naših skladb, seveda čisto razumljivo, da predstavljamo slovensko glasbeno ustvarjalnost, veliko pa igramo tudi iz svetovnega repertoarja. Igrali smo tudi koračnice v paradi, vsi orkestri skupaj pa smo izvedli tudi dve madžarski koračnici... V slovenskem Porabju, žal, še nismo nastopali, upam pa, da bomo kdaj dobili kakšno povabilo in bomo z veseljem prišli tudi v Porabje.

Fr.M.

OD SLOVENIJE...

Predsedniške volitve bodo v nedeljo, 23. novembra

Predsednik državnega zbora Janez Podobnik je podpisal odloka, s katerima je za 23. november letos razpisal volitve predsednika republike, volitve 40 članov državnega sveta pa bodo v sredo, 26. novembra, in četrtek, 27. novembra.

50. obletnica priključitve Primorske Sloveniji

V Novi Gorici so v nedeljo, 14. septembra pripravili osrednjo slovesnost ob spominu na 15. september 1947, dan, ko si je slovenska Primorska priborila pravico, da se vrne k matičnemu narodu. To je bil težko pričakovani in izredno pomemben dan v življenju in zgodovini Slovencev in Slovenije, vendar pa, kot je poudaril slavnostni govornik - predsednik R Slovenije Milan Kučan, priključitev "ni bila sama po sebi umevna izpolnitev več kot stoletne težnje po zedinjeni Sloveniji in že zato tudi njen logičen sklep. Za uresničitev teh sanj so bila potrebna dejanja. Je bil potreben upor in je bil potreben boj." Več kot 8000 zbranih na slovesnosti pred Primorskim dramskim gledališčem v Novi Gorici, med njimi najvišje predstavnike slovenskega političnega in družbenega življenja, diplomatskega zbora ter verskih skupnosti, partizane in narodne heroje ter Primorce in ljudi iz drugih slovenskih dežel in zamejstva, sta najprej pozdravila predsednik državnega zbora Janez Podobnik in govogoriški župan Crtomir Spacapan.

Boris Frlec - kandidat za zunanje ministra

Predsednik vlade Janez Dmoušek je 48 dni po odstopu 35-letnega Zorana Thalerja danes javnosti predstavil kandidata za novega vodjo slovenske diplomacije, 61-letnega Borisa Frleca. Na tiskovni konferenci premiera se je osebno predstavil tudi kandidat, dosedanji veleposlanik R Slovenije v Bonnu in kot "definitivno eno največjih nalog" zunanje politike označil včlanitev v Evropsko unijo. Pot v unijo "ne bo ne lahka ne hitra", je dejal. Na vprašanje, kako sprejema novo nalogo, pa je odvrnil, da bo "naloga težka", seveda pa upa, da bo "temu izzivu kos".

Jajjaa!?!?

Vej pa don nej?!?

Samo djaučite, vejpa eti mate šnajceke! Ne vejmo, kelko bagonov šnajcekov so razstatali šenki, gda so princoso Dianu pokapali v Londoni, depa ka so se milijoni skuzili po cejlom svejti, tau gvušno. - *Ka mislite, kak bi bilau, če bi kakšoga vogrskoga politika pokapali? Ge mislim, ka bi šenki šnajceke na Vogrskom tō leko talali, depa ka bi tiste šnajceke te, gda bi bilau pokapanje, lidge nej trnok nūcali, tau tō gvušno. Vejpa gnauk sledik bi je zato ponūcali, ponūcali...*
Merikanarska tragedija. Velka nevala se je

KRIMINALCI, PRIDITE V PAKS!

zgodila v tom velkom rosagi tō. V Los Angelasi majo en muzej o Elvisi Presleyini. Zdaj pa te, gda so meli 20. oblejtnico, je nekaj vkradno Elvisove (elvisz!) spaudnje lače. Merikarnarge od tistoga mau naponi djaučejo. - *Njim je zato tō nej na leki, nej!*

Žmeten žitek diplomatov. Diplomati iz Sōverne Koreje tō težki šejft majo, ka v šteri koli rosag je pošlejo, penaze jim njin rosag ne da, liki prej si sami morejo v nauvom rosagi prislūžiti, ka naj leko gordržijo ambasado (nagykōvet-ség) pa druge diplomatske zidine. Ništerni sōvernimi korejski diplomati si zatoga volo tak slūžijo krū, ka napriliko z vōrami šejftajo pa švercajo. - *Eške itak baušče, če šejftajo, ka te tisti, s šterimi šejftajo, tō nika dobijo, nej tak, kak med bojno na*

Vogrskom, gda so ru-soški sodaki samo lepa-gelasi majo en muzej o Madžarom vōre, Madžari pa "holte kuku"!

Vogrski sodacke pa Nato. Vej naj bi zdaj prišli Rusi na Vogrsko, te bi buma mogli leteti domau, kak laufarski pisauvge, ka de vogrski rosag pomalek Nato-sodake emo! Buma! Radi se hvalijo s tem vogrski politiki. - *V prvoj pau leti so na Vogrskom 61 procentov mladi lege-nov nej vzeli za sodake, če rejsan sodacijsa vze-me skor usakšoga šantavoga pa plantavoga!*

Kriminalci, pridite v nuklearko v Paks! Vogrsko Notranje ministrstvo je vōdalo dekret, ka buma v Paksu morejo gor vzeti na delo takše lūdi tō, šteri so nej sami radi naredili kriminalno delo. Trikrat sam mogo dojštetati tau novico, če so nej novirnarge nika nauupek na-

pisali. Leko ranč nauupek, ka takše ne smejo vzeti, ka v zadnjom cajti tak vsigder nikše probleme majo v nuklearki. Nej! Kriminalcom je trbej dati delo. Vejpa so nej sami rad bujli kakšoga človeka, ali pa nevejdoč gorvožgali kakšo velko ižo! - *Pomalek najbolje nevarno delo bau na Vogrskom pošteni človek biti!*

Samomorilci (ōngyilkosok), **vejpa malo bole skrb mejte!** V Zagradi je ena 62 lejt stara ženska doj s 16. štuka skaučila. Tau eške tak, ka je mrla, depa je skor bujla eno drugo žensko, štera je ranč te vō na dvera staučila, gda je una letejla doj, kak kakša atomska bomba. - *Eške dobro, ka je tau nej na Vogrskom bilau, ka bi samomorilko vogrška policija gvūšno poštrafala!*

Fr.M.

ZEMLA

Ali sami ne vejmo, ka bi radi?

Že sam pri letaj za tau, ka se spominjam na tiste cajte, gda je zemla velko cejno mejla. Šteri je leko zemlau kūptivo, je mogo biti pri pejnazaj. Spominjam se pa, žau, na tiste cajte tū, ga je ta naša zemla zgūbila vrejdnost. Starejši lūdje so go šenski ta davali državi, pa če so za tau kakšo socialno pomoč dobili - štero so njim na gnes že vkraj vzeli - je dobro bilau.

Zemla je pri nas eške relativno itak fal. Pa nej samo fal. Dosta pa dosta zemle leži na prlongaj. Od tistoga cajta vse več, gda so si vōzmislili odškodnino (kárpótlás). Vsakši zna pri nas v našom malom Porabji tū, da so nej tisti dobili nazaj zemlo, od šteri so go gnauksvejta vkraj vzeli. Tisti naši največ eške itak v žepki nosijo certifikate pa čakajo na lepše cajte. Zemlo so pokūptivali v dosti mestaj tisti, steri so meli

pejnaze. Tau se je nej štele pa nej pitalo, če de tau zemlo stoj delo ali nej. Zdaj pa je kejp takši, ka eške več

neobdelane zemle vidiš pa vōporoblene gošče. Tau je ta hirešnja privatizacija. Pa zdaj ranč tisti, steri so tak grdau vōdotali, zaničili zemlau, zdaj tisti krčijo za drage vogrške zemle volo. Prva liki bi se not zmejšala v kakšo politiko, morem pove-

dati, ka so tej cajti nam v Porabji tū dosta kvara napravjali. Krivci, velki politiki pa zdaj krčijo zavolo vogrške zemle, da so go zošenkali takšim, šteri ranč ne znajo, ka trbej z zemlau začniti. Zakoj mi je tau zdaj na-

v Porabje. Tak je prišlo, ka so me prosili, da bi je sprvajala malo po našoj krajini. Med tejsmi lūdami - penzionisti so bili - je dosta takši bilau, steri gazdijo pelajo doma. Njim se je vse lepau vidlo, depa pavarska okau zatok ovak gleda na zemlau, liki kakši turist. Kak smo se etak vozili, njim je nerodno bilau, da pri nas eške s kravami pa z konjami orejo pa delajo zemlau. Pa eške bola se njim je nej vidlo, tau, ka so dosta neobdelane, zapuščene zemle vidli. Nikak je njim nej štimalo tau, če gledamo na našo hirešnja privatizacijo. Oni so tak mislili, ka je zdaj pri nas vse vred prišlo. Žau nej tak gé. Nikak tak je, ka šteri bi delo zemlau, je nej do njé prišo, tisti ki ma zemlau, pa nej do mašinov. Vse se je fejst vkūp zmejšalo.

Pa na gnes eške tadala mejšarno. Tačas mo mejšali, ka nej dugo pa do rejsan tijnci delali našo zemlau. Njim de vrejdnost.

I.B.

"MOREŠ METI DÜŠO..."

Dosta kritizeramo gnesden prejšnji režim. Depa tak majo šegau povedati, ka nega takšo delo ali stvar na svejti, štero je samo lagvo. Pa smo etak s prešnjim režimom tü. Če malo premišlavamo, vidimo, ka smo porabski Slovenci pred bojnov nej meli svoje vönavčene lidi. Tmök rejdko je bilau, če sta se eden ali dva najšla, ka sta vönavčeniva bila. Na gnes je že žmetno vküpprištetü, povejmo kelko školnikov mamö. Če pa malo bola kaulag poglednamo, mamö vönavčeno lüstvo za vsefale "maštrije".

V Varaši je na edno pisarno vönapisano: Gradbeni inženiring. Če staupiš not, tam najdeš edno mlado žensko pa ednoga mladoga moškoga. Mlada ženska je porabska Slovenka in je gradbena inženirka (épitészmérnök), ime ji **Ana Marija Végh (Merkli)**.

Marija, tvojo maštrijo si bole moški odebrejo. Kak se je tau začnulo, zakoj si si takšo delo odebrala?

"Moj oča je vönavčeni kovač, delo je v Varaši pri takšoj firmi, gde se je več fele dela delalo, med tejm so zidali vsefale iže, rame. Večkrat sam ojdla tam pri njem, pa se mi je vidlo, kak so zidali. Sama sam tak skončala, da mo se po gimnaziji glasila na Visoko šaulo za gradbeništvo (Ybl Miklós Építõipari Múszaki Fõiskola). Ta šaula je v Budimpešti pa v Debreceni. V Budimpešti sam nej dobila internata, etak sam prišla dosta stau kilometerov daleč, v Debrecen. Rejsan nas je malo deklin bilau. Tak 10 procentov."

Kakša paut je vodila do gnešnjoga dneva, gda si na svojo rokau, gda privatno opravlaš tau delo?

"Leko povejm, ka sam vözopojdla "tmovo paut", kak šegau majo povedati. Po visoki šauli sam nazaj prišla pa sam pri očinov firmi dobila delo tüj v Varaši. Štiri lejta sam tam delala pa sam lejto do leta

naprej stapala, nateltja, ka sam gratala vodja oddelka za gradbeništvo. Tau je velka odgovornost bila."

Na eden kratki cajt si pa tüj njala Varaš. Kak je tau bilau?

"Oženila sam se pa sam nej mejla stanovanja. V Óriszentpéterü so pa iskali gradbenoga inženira, ponüjali so stanovanje tü. Etak sam tam delala eno leto. Po tistim so ma pa v Varaš nazaj prosili. Prišla sam nazaj, delala sam na občini kak referentka."

Tistoga reda si takšo slüžbo mejla, da si po cejlom Porabji pa eške po drugi vasnicaj ti vöдавala gradbena dovoljenja (engedély). Ka je tebi tau znamenüvalo, sploj pa po naši porabski vasnicaj?

"Porabje sam zvünredno pazila. Ta čüdivota krajina mi do srca sega. Vsakšomi, šteri je zido ali plane dau delati pri meni, sam maksimalno pomagala. Tak čütüm, da so lüdje tau pozomost, tau skrb zavalihi. Lüdje so oprejtü do mene, vüpajo svoje želje povedati, tak se da delati. Rada bi bila, če bi po tejm toga več lüdi zidalo v Porabji pa Slovenci aj tau baudejo. Samo so oni mogoči zdržati tau velko vrejdnost, ka Porabje nosi. Tau tü morem povedati, ka sam v Varaši na občini zvün toga edno sploj lepo delo opravla dugo-dugo lejto. Ge sam vodila investicije, pri varaški novi zidinaj. Vsakšo leto smo meli več pejnaz in vse več smo zidali. Če poglednam v varaško gledališče ali na

navuo šaulo ali pa strokovno šaulo, te investicije sam ge vodila. Dobro je zvün toga videti po vasnicaj vse tisto, ka so pod mojev rokauv delali, ka so iz moji planov zidali."

Povedla si, da sploj rada delaš porabskim lüdam, pa da se ti zavüpajo. Zakoj je tau potrebno tistomi, steri plane dela?

"Istina, ka tau v šauli ne včijo, liki žitek me je navčijo, ka je hiše, rame planirati nej malo delo. Moreš spoznati tistoga človeka, komi delaš plan. Moreš videti, kak žive, ka de za njega, ka on nüca, pa po tistim vzeti v rokau pero. Če etak napraviš, de se človek dobro čüto v svojoj iži. Moj cilj je tau, naj se lüdje dobro čütijo v rami, ka so si zozidali, so addüvali pejnaz pa trüde. Te je mojo delo nej bilau zamajnsko."

Zdaj delaš na svojo rokau, si privatnica. Ka vse delate?

"Hiše pa vsefale zidine planirava. Vrejdnost zemle pa hiše šacamo. Pomagamo zemlau ali hiše odati, küpiti. Dapa če bole do pejnaz pridemo, se vze-memo za tau, ka mo hiše, zidine delali od planiranja do kreda. Največ že z računalnikom delamo. Računalnik dela plane, če pa ne zandolej, te pridemo mi z rokami."

Gda sva si pogučavale, se mi je tak vidlo, ka slovensko Porabje, našo krajino pa lüdi, sploj rada maš. Tak je?

"Nega na svejti za me lepše kak Porabje. Verica mi je pa med vasnicami najlep-

ša. Iz te vesi so šli na svojo življenjsko paut moji starišje. Žau mati mi več ne žive. Po mojom, človek tisto mesto, krajino, lüdi more sploj pošütüvati, rad meti, gde ma svoje korenje. Vsakši brejg, vsakša betva trave, vsakši borič ma svojo vrejdnost.

Sploj dosta dela mam v svojoj slüžbi. Liki če mam malo časa, sam že na Verici. Tam žive materna sestra, ta najbolje rada dem. Tam sam doma. Lüdje, ki tam živejo, so posebni. Rada mam njino naturo, štera je čista, človeška. Če mi njim trbej hišo planirati, je žmetna naloga, depa najlepša. Žmetna zatok, ka vsakšo hišo rada tak naredim, ka se šika v tau lejto naravo, krajino, pa ka je tistoga "düša" tü not v rami, šteri si ga zida. Po mojom, hišo planirati za našo pokrajino je nej samo strokovno delo. Tü moreš meti düšo tü vcuj. Moreš poznati naše lüdi, vse ka so oni."

Samo sva si od tvoje leje "maštrije" pogučavale, od tvojoga privatnoga življenja pa malo. Kak živeš tüj v Varaši?

"Tü sam se narodila, 9 mlajšov nas je bilau. V Varaši mam svoj daum, svojo hišo, štero sam sama planirala. Mož je v Varaši rodjeni. On je tü privatnik. Dva deteta mava, Anita je 16, Eszter pa 12 lejto stara. One tü sploj rade odijo na Verico. Ranč tak rade majo tisto krajino pa lüdi kak ge. Pa je na tau včim že od mala malüj mau."

Zdaj, ka je že edno leto minaulo, ka si privatnica na svojo rokau, nej ti je žau?

"Nikak nej. Najbole me tau veseli, ka mi nej trbelo zapüstiti slovenske lüdi, da njim po tejm toga ranč tak leko pomagam. Ponosna sam, da sam že delala Slovenski zvezi tü. Aj Baug da, da do naši lüdje baukše živelü pa doma v Porabji vse več zidali. Ge sam kreda njim na pomoč biti."

I. Barber

... DO
MADŽARSKE

PREDSTAVITEV INDUSTRIJSKEGA PARKA

V Monoštru so okrog tovarne Opel izoblikovali tü. industrijski park, ki ima približno 200 ha površine. Izgradnja infrastrukture poteka v treh fazah, tüdi s pomočjo Phare-programa. Na avstrijski strani meje obstaja podobna industrijska cona, ki je z industrijskim tirom povezana z monoštrskim industrijskim parkom.

19. septembra so priredili tü. dan odprtih vrat v obeh industrijskih conah, kjer so obiskovalce čakali razni programi. Lahko so obiskali že delujoče obrate, se zabavali ob country glasbi ali nastopu folklorne skupine. Ob tej priliki sta pravzaprav predsednik skupščine Železne županije, Gyula Pusztai in poglavar Gradišćanske, Karl Stix uradno odprla prekomejni industrijski park.

PIREREDITVE

- Gasilsko društvo v Monoštru praznuje 125. obletnico delovanja. Ob tej priliki bodo 27. septembra priredili tradicionalno gasilsko tekmovanje.

- Mestna knjižnica v Monoštru prireja 6. oktobra strokovno srečanje za narodnostne knjižničarje. Ob poročilih o delovanju narodnostnih knjižnic ter izmenjavi izkušenj si bodo udeleženci ogledali tüdi knjižnice v Rábafüzesu, na Dolnjem in Gornjem Seniku.

REKLAME

Na Madžarskem veljajo novi predpisi za namestitve reklamnih tabel ob cestah. Reklamne table ob glavnih cestah morajo biti najmanj 100 metrov oddaljene od osi ceste, ob stranskih cestah pa 50 metrov. Do zdaj je bila ta razdalja 20 metrov. Bliže cesti se lahko namestijo le reklame, ki opozarjajo na varnost v prometu.

ZDAJ PA DAJ "RÜKVERC"

Slovenska zveza vsakšno leto organizirajo izlet (kirándulás) za tiste ljudi, stari kakoli pomagajo, delajo v Porabji ali za Porabje. Tak se je naš "čipet čapat" 6. pa 7. avgusta vzejo na paut pa se je pelo prejk Vršiča do maurdja na Debeli Rtiči.

ženske kak sme pognale gor po brejgi, ka smo mislili, da se do vreka spoj ne stavijo. Kumaj smo te naš "čapat" vküp spravili pod veliko skakalnico (nagysánc), da bi bar en takšen kejp meli, gde smo vsi gori. Po obedu v Kranjski Gori je pa te šofer

Debeloga Rtiča (Debeloga Ftiča, se je šalo naš fotograf Karči). Kmica je že gratuvala, mi se pelamo, pelamo, gnauk se samo stavimo na srejni pauti. Ka pa je? spitavajo eni napau v sneji. Te smo pa zvedli, ka je naš bus preveč viski pa ne more prejk tunela (alagút). Vej pa nika! Obrnemo se. Dapa tau je nej samo tak "pojmo gejt" bilau. Vsi so tak nagnauk šoferji gratali. Eden bole čedne tanače davo pravomi šoferi kak drugi. Pa vseeno se nam je pršikalo. Obrnili smo se pa že pelali nazaj. Dapa samo do tretjoga ovinka, gde se je pokazalo, ka je naš bus preveč dugi. Ka pa tau nam? Vej pa mi že mamu prakso, kak se ga trbej obračati. Če rejsan je pojba pri "kormanji" aumance polejvala, se je obrno. Tretjo paut smo pa zavadili tau pravo paut.

Na Debelom Rtiči so nas - če smo rejsan tri vöre zamidili - eške z večerjov čakali. Vsakši si je zisko svojo sobo (nisterni so jo celjo nauč iskali), eni so tak zaspali pri posvejti, kak če bi je bujo, drugi so eške malo pogledali, kakšna je morska voda vnoči.

Drugi zranek smo se spakirali na mali šift pa pelali do Kopra. Na tau smo zatok fejt skrb meli, da bi tej bole tūčni nej vsi na enom kraji bili, ka pa ka se ladja sprejme (kak pravi porabska pesem). Plavalci

V Planici pod skakalnico

Zazranka rano smo se eške malo sneni spravili na bus, steroga šofer, gda je čüjo, prejk kakšni plaminaj mo se pelali do maurdja, se je malo škrabo po glavej, ka prej ne vej, ne vej, če naš bus nede malo predugi za serpentine.

Po Murski Soboti smo si najprva gunté spucali. Za tau sta se najbola brigala gospa Kripič pa Ritu-per, eden je kaulek noso bole okraugli glaž z nikšo bejlo pijačo, té drugi pa bole oglatoga z žunto pijačo. Potejm smo pa eni tak k sebi prišli, ka smo kauroš vküp spravili pa začnili popejvati, naj bi tej drugi nej zaspali. Škoda, ka so nam iz kauroša falili globki moški glasovge, dapa zatok tenor (Laci) je skauz vödržo. Čüdivali smo se, kak tau, ka Veri vsigdar nauve pa nauve nauté na pamet pridejo, te smo pa gnauk samo vidli, ka se je ona pripravila, na enom bejnom papiri mejla lišto... Aranka je pa mejla pesmarico... Te smo pa samo te tijo bili, če je naš vodič, Emil nam pripovedavo o Sloveniji, o lejpi krajinjaj... Sploj pa po tistim, gda je Laci fude naprej vzejo.

Najprvin smo se stavili v Planici, gde so se ene

leko pokazo, ka rükverc tō zna voziti. Par ovinkov (kanyar) smo samo tak spelali, ka smo malo nazaj tiskali. Irena na prvom sici je tak blejda bila, kak če bi jo z vatnov namazali, Aranka je žmejrila pa vsigdar na drugi kraj gledala, na

Ladja se je nej sprejrnila

zadnjom sedeži je Marija, špajsmajstrica tō fejt tijo gratala. Gda smo gor na vreki stanili pa vō z busa šli, je gvūšno bijo takšen med nami, steri je poskrivoma kakšen očenaš zmolo. V Kobaridi smo si poglednili muzej prve bojne. Te pa, ka mo prej po malo bole kratkoj pauti do

smo pa Porabci nej najbaukši. Zvūn eno par lidi, steri so se po tistim, gda smo iz Kopra nazaj prišli, brž v maurdje vdarili. Najbole flajnsi so bili Marika, Aranka pa Geza. Pa naj ne pozabim! Geza je nej samo pri plavanji bijo flajsen, liki pri tom tō, ka se je z Radgonsko kletjo zgučo za

pijačo, ka smo nej bili žedni nej ta pa nej nazaj. Domau smo se pa te pelali po redni pauti, prejk Lublane, tak ka smo ranč vpamet nej vzeli pa smo bili že v Soboti, gde smo slo-baud vzeli od Marije, Kalmana, Sanjija pa Geze. Te smo pa že tak vsi doma bili.

Udeleženci (résztvevők) se zavalimo organizatorom in sponzorom naše poti (Rdečemi križi Slovenije, Radgonskim goricam, Zavarovalnici Triglav). Pa naj bau tak, kak smo si pravli, gda smo v Varaši dola z busa šli "Leko nauč, eške gdaj dr-gauč!"

- MS -

Med takšimi plaminami je vodila naša paut

Pismo iz Sobote

STO DE PRVI

Prvi do zadnji in zadnji do prvi, nekak tak je spisano v Svejton pismi. Nigdar san se do toga mau nej spitavo, ka bi aj tou pomejnilo. Rejsan nej. Mi pa zdaj zadnje čase ta miseu čidale bole odi naprej. Tou pa zato, ka več nikan nemreš stoupiti, ka ne bi vsi nekan dirkali, samo zato, ka bi radi bili prvi. Sigdar prvi pa naj košta kelko šké. Glij prejšnji teden smo pri nas zbejrili mis Slovenije. Tou smo leko gledali na privatnoj televiziji, stera je tou prejk zejla velkoj državnoj televiziji. Zato sji je ta velka vözbrodila nekšno drugo zberanje najlepše ženske. Ške eden teden prlej smo leko na velkoj televiziji gledali, kak so zberali slovensko kralico lepote. Zdjaj tou tak vövijdi, ka so nej samo dikline pa ženske ojdile gor pa doj po oudri in se šle, stera de najlepša, pomejni prva, liki so se dveje televizije tō betale, stera de prva.

Idemo dale!

- Samo z našin vrastvon te živeli bole zdravo!
- Mi smo prvi, steri van oblūblamo zdravo življenje!
- Dosta je vrastev na ton svejti, ali naše van rejsan ponūja zdravje!

Tak in ovak krčijo, nan garanterajo in se rivlejo naprej. Vsi so oni prvi, vsi so oni najboukši in vsi oni nas majo najbolje radi. Če si mogouče sto vözbodi takšo reklamo:

- Svejt je z nami lepši, te se brž najde neške, steri de pravo,
- Svejt je z nami najlepši, dapa te je tou ške itak nej zadosta, zato ka se brž najde ške trejča stran stera pravi,
- Samo z nami je svejt najlepši!

Ja, tak se eden drugomi sejdamo na rame pa plezimo eden prejk po drugomi, više pa ške više pa najviše pa...

Mijslin pa, ka se vse vküper zača že tan pri naši deci, gda jih mi starejši začamo spitavati, koga majo najrajši. Eden den mamu pa te pa očo te pa, strica, če njin küpi sladolep pa tak tadale. Zdjaj, gda samo že pri mladi lejtaj, san se pa neka spoumno. Tou je pa glij naukup od toga, kama so mi zdaj šle misli. Tou san čüu, gda san biu še bole mali, razmin pa tou kumaj zdaj.

Bogati človik je biu. Vse je meo, samo več neje biu mladi, kak bi škeo. Zguči se z vragon, aj ga bole mladoga naredi, takšoga, kak je biu, gda je začo za diklinami ojditi. Vrag tak napravi, ali moški bi škeu po tiston ške bole mladi biti, tak kak te, gda je ške v vrtec ojdo. Tou je njemi tō bilou premalo. Najlepše bi njemi bilou, je pravo vrage, če bi leko palik pri materi cejco.

Te njemi je pa vrag pravo:

- Če pa se ti ške tou nede vidlo, te pa idi ta, od kejc si prišo.

MIKI

SLOVENSKA OBALA SKOZI POGLLED PORABSKEGA SLOVENCA

Sredi septembra se je 40 učencev in dijakov ter 7 pedagogov odpravilo na pot na Debeli Rtič. Naš avtobus je krenil ob 6-ih iz Monoštra izpred gostilne Tromejnik in po šesturni vožnji smo lahko zasedli sobe v Mladinskem zdravilišču Rdečega križa Slovenije na Debelem Rtiču. Na izlet nas je spremljala tudi Valerija Perger, višja pedagoška svetovalka za zamejsko šolstvo v Porabju. Ona nam je predstavila svojo rojstno deželo, majhno Slovenijo - ki je kot biser med drugimi državami. Na nas, porabske Slovence, je najbolj učinkovalo s svojimi čari morje. Nedoumljivo morje, ki je slanost dobilo od solz mnogih trpečih ljudi, piše v eni svojih pesmi Shelley.

Med potjo do morja smo se ustavili pri Kobilami Lipica, ki je zibelka vseh lipičancev na svetu. Kobilarno je leta 1580 ustanovil avstrijski nadvojvoda Karel, sin cesarja Ferdinanda. S križanjem domačih kraških konj ter andaluzijskih žrebcev in kobil so dobili elegantnega, vzdržljivega in bistrega konja. Iz Lipice smo se naravnost peljali v Ankaran. Pred našimi očmi se je odkril čudovit svet solin, marin in pristanišč. Skozi okna avtobusa smo opazovali slovensko realnost: lepe, urejene enodružinske hiše, skrbno obdelana polja in vinograde, v avtobusu smo se pa konfrontirali s porabsko realnostjo: med sabo le madžarsko govoreči otroci, utrujenost in ravnodušnost.

Na Debelem Rtiču smo se razdelili v tri skupine, saj smo dobili tri sobe. Učitelji so tudi spali skupaj z otroki, kar je bilo za mene nenavadno, ampak razburljivo. Prvo noč nisem dosti spal - zaradi mojih "spalnih tovarišev", toda druga noč je bila, hvala bogu, že mima, in smo se lahko naspali.

Že prvi dan smo si ogledali mesto Koper, kamor smo se pripeljali z ladjo. Koper, ital. Capodistria = glava Istre, je največje mesto Koprškega Primorja. Ob severnem obrobju Kopra, kjer se Jadransko morje najgloblje zajeda v celino, leži mednarodno pristanišče. Luka Koper je tudi izhodišče za čezmorski tovar Madžarske in v to pristanišče vozijo čezmorske ladje kavo, riž, južno sadje, bombaž itn.

V piranskem Akvariju se nam je odkrilo skrivnostno življenje v morju. Čudovite ribe plavajo skupaj s hobotnicami in jegulje se skrivajo za kamni. Kako rdeče sveti morska zvezda! To je enkratno.

Drugi dan je bil posvečen kopanju. V čistem in prijetnem okolju, v azurnih bazenih se je vsak od nas z veseljem kopal. Ti trenutki mi bodo dolgo ostali v spominu.

Skoraj sem pozabil poročati o tem, da tudi Izola, Portorož in Piran niso za nas "bele lise". V Portorožu smo se srečali tudi z mercedesi, v katerih so se peljali premierji držav Cefte na konferenco. V Piranu smo se fotografirali na glavnem trgu pred bronastim spomenikom Giuseppa Tartinija, slavnega violinista in skladatelja, ki se je tu rodil.

V soboto smo se težko poslovili od te čudovite sredozemske pokrajine, nekateri bi še z veseljem ostali, ni jih mučilo domotožje. Človek je večkrat najbolj vesel, kadar je daleč od doma. Brez vsakih problemov smo se pripeljali v Monošter, izhodiščno točko naše ekskurzije. Ampak že spet nestrpnost čakam kakšno novo potovanje.

Zoltan Majcan

POTOVANJE V SLOVENIJO

Učenci in dijaki treh monoštrskih šol (Osnovna šola Széchenyi, Gimnazija Vörösmarty ter Strokovna šola kralj Béla III.) smo se 11. septembra napotili na slovensko Primorje. Skupaj z učitelji nas je bilo 47. Točno ob šestih smo imeli odhod izpred Tromejnika v Monoštru.

Naša skupina v Piranu

Že v Murski Soboti se je kazalo, da bo lepo vreme in to nas je posebej veselilo. Nekateri v naši skupini so že hodili po Sloveniji, bili so pa tudi taki, ki so prvič prestopili mejo. Za njih je bila pokrajina nova, tudi mesta in reke; torej vse, kar so med potjo opazovali. Izletnik, ki prihaja iz Porabja prvič v Slovenijo, mora pozorno gledati tudi naravno lepoto svoje matične do-

movine, posebnosti vseh območij, preko katerih potuje. Naša pot je vodila preko Maribora, Celja, Ljubljane, Postojne do morja, prepotovali smo skoraj vso državo. Prvič smo se ustavili v Lipici. Malo smo se sprehodili po lipiški kobilarni, pogledali konje; ta manjši so se pa malo gugalni na

Kopru, pogledali značilno primorsko arhitekturo in poskusili koprski sladoled. Z ladjo smo se vrnili do večerje, potem smo se preoblekli v kopalke in že bili v bazenu pa v morju. Na svežem primorskem zraku in v topleni morju smo uživali do polnoči. V petek smo si ogledali primorska mesta: Piran, Portorož, Izolo; v Piranu akvarij, v katerem smo videli veliko morskih živali. Med potovanjem v Piran smo srečevali avtomobile, ki so vozili politike, saj je prav takrat potekalo srečanje ministrskih predsednikov CEYTE v Portorožu.

Piran je po mojem najlepše in najstarejše primorsko mesto, v katerem še čutimo atmosfero nekdanjih časov. Občudovali smo stare zgradbe v mestu. Slikali smo se pred Tartinijevim spomenikom. Čeprav smo tu in tam začutili kake kaplje dežja, nismo nič marali za to, saj smo bili veseli in se počutili srečni. Po izletu v primorska mesta smo se kopali, igrali, uživali lepote mladinskega letovišča na Debelem Rtiču.

V soboto smo se na žalost že vračali domov. Med potjo smo se ustavili v Ljubljani. Zelo dobro smo se počutili in vsi upamo, da to ni bil naš zadnji izlet po lepi Sloveniji.

Kristina Nagy

učenka Gimnazije

Mihály Vörösmartyja

BILI SMO V EKOLOŠKEM TABORU

Poletne počitnice so se začele sredi junija. Zelo sem bila vesela. V šoli so nas seznanili, da lahko gremo v ekološki tabor. Tudi jaz sem želela iti. Tabor se je začel 28. junija v Slivnici. Prvi dan so namenili medsebojnemu spoznavanju udeležencev. Drugi dan smo bili na jezeru, tam smo opazovali različne ptice, ribe in smo se vozili s čolnom. Naslednji dan smo šli v Rifnik. Bil je tudi taborni ogenj in tam smo se pogovarjali s prijatelji. Zelo dobro smo se počutili in smo se naučili mnogo zanimivega o naravi.

Renata Šafar 8.r.
OŠ G. Senik

S prijateljico sva bili v ekološkem taboru, ki je bil pri Celju. Trajal je en teden. Z nama je prišla Agi. Ona je bila naša spremljevalka. Prvi dan smo si ogledali jezero. Drugi dan smo bili dežurni. Takrat smo pazili na šolo in se pripravljali na naslednji dan. Zvečer ob pol enajstih smo šli spat. V šotoru smo spali. Naslednji dan smo si ogledali Sliuniško jezero. Peljali smo se s čolnom. Bili smo na izletu na hribu Rifnik. Tabor je bil zelo dober. Našla sem si nove prijateljice. Zelo dobro sem se počutila.

Gabriela Gašpar 8.r.
OŠ G. Senik

BILA SEM V AMERIKI

Naša družina je šla 7. julija v Ameriko. Iz Budimpešte smo leteli z letalom Malév-a v New York. 9 ur smo se peljali. Na letališču v New Yorku nas je čakal stric Laci. Tam smo presedli na drugo letalo in smo odleteli v mesto Tampa na Florido. Tam sta nas čakali teta Agi in njena hčerka Natalija. Od mesta Tampa smo šli v Bradenton, kjer živi teta. Zvečer ob osmih smo bili pri njej. Predali smo darila, pogovarjali smo se in šli spat.

Naslednji dan smo se veliko igrali z Natalijo in se šli kopat v Mehiški zaliv. Med kopanjem smo pobirali zobe morskih psov in lovili ribe. Bili smo tudi v parku Bush Gardens. Bilo je zelo dobro. 10. julija smo šli v akvarij in smo si ogledali ribe. Zvečer smo gledali ognjemet in smo šli v kitajsko restavracijo. Včasih smo se tudi doma kopali in sončili. Zvečer smo jedli dobre pice in hamburger. Teta ni pozabila niti mojega

rojstnega dneva. Dobila sem veliko čokoladno torto. 7. avgusta smo potovali domov. V letalu je bilo dobro, ker smo lahko gledali film in dobro jedli.

V Ameriki je bilo zelo dobro, ker smo srečali teto, strica in Natalijo. Pa spoznali smo nekoliko ta kontinent. Upam, da bom lahko še videla Ameriko.

Edina Ropoš, 8.r.
OŠ G. Senik

Foto: K. HOLEC

MURSKOVALOVSKA NEDELJSKA KUHINJA V ČEPINCIH

Duo Rumič in Remenar

Milan Zrinski v pogovoru z Gezo Bačičem

V nedeljo, 14. septembra, je bilo živahno v Čepincih. Ustvarjalci murskovalovske Nedeljske kuhinje so skupaj z domačini, predstavniki porabskih Slovencev in vabljenimi gosti z obeh strani meje pripravili zanimivo oddajo v živo; v njej so se predvsem pogovarjali o prizadevanjih za odprtje novih mejnih prehodov med Slovenijo in Porabjem. Upajmo, da slišnost Murskega vala seže dovolj daleč čez Muro, oziroma do src prekmurskih poslancev, ki - resnici na ljubo - niso in ne morejo biti nepriazni ob takih razpravah in odločitvah. V zabavnem delu programa pa so sodelovale skupine iz Porabja in Goričkega. Upamo, da bo naslednja Nedeljska kuhinja v čast otvoritvi katerega izmed načrtovanih (željenih) mejnih prehodov. S poslanci ali brez.

NIKA ZA SMEJ

Čakanje

Zdaj, gda se je že šaula začnila, naš mali Pištak tū mora v šaulo ojti. Z avtobusom se vozi. Etognauk je čakao na avtobusni postaji pa tam vidi, ka si dvej ženske - na šteraj se vidi, ka sta kuste - etak pripovejdata: "Ti, ka čakáš?" Ta druga pa: "Pojba. Pa ti?" "Ge dekló čakam." Mali Pištak je tau čūjo pa je vido na postaji ednoga banjatoga človeka pa ga etak pito: "Stric! Vi, ka čakate?" "Ge avtobus čakam," pravi stric. Mali Pištak pa: "Na, tau pa dam valati, tau se vidi na vašom trbūji."

Vsakši začetek je žmeten

Že eden keden odi deca v šaulo, depa ne morejo se vcuj navčiti, ka se trbej

včiti, na vsakši den pripravlati. Etognauk je našomi Rudini leranca etak prajla: "Rudi, na gnes si se pa nej včijo, nej pripravlo!" Rudi pa: "Pa kak tau vi vejte?" "Vidim na tvoji očaj. Ka boš gnes doma delo, gda prideš iz šaula?" Rudi pa: "Ūšo mo k doktora pa si dam oči pregledniti."

I. B.

PORABJE

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtak

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deák Ferenc út 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo
št. 415-715/93 mb z dne
3.11.1993, se časopis
PORABJE uvršča med
proizvode, od
katerih se plačuje davek od
prometa proizvodov po 13.točki
tarife 3. zakona o prometnem
davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno
pomočjo Javnega sklada za
narodne in etnične manjšine.